МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ. ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советкге Союзан Коммунистическеш партеХ Нохч-Гіалгіаен обкома, Нохч-Гіалгіай АССР Лаккехьарчо Советан Министрийн Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 107 (4120). ШИНАРДИ, 7 сентябрь, 1965 шу. Мах 2 ман.

ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦЕЙ ЛОАРХІАМЕ ДЕКХАР

Вай партеХ лоарХіаме кіейни гери да советски пенна йоазуо. Коллективни организацийнаш гіиннна да Іоаг, эзар лаккиеш агитаторш организаторш а ше эзарах гергара ца новкъостах ду партеХ хала материстско-ленинскех хьехар балдер, гергарчаг халкъа хьинар КПСС Программа, коммунизм хьалъера сийлен декхарш ийоачандера тіаІеоазлаш.

Кьаьсетта хьаьсарг да пенна йоазуо вай тіаьхьа. Шеранга шеранга лаккхар советски сага кіейни боарам, шерг духьоаг хьаннан, духьаг1а хуьл ачи терхам тіеоаан доза тіамаан. Коммунизм хьалъечуг безам бе да тіеъьа дегіабоагіаг лаггача кіий пенна ваахоо хуьлаш доза хуьцамаш лоаьа; доаьаа дезьа лаьтта гіуллакхаш кіиштаг а дерригача лупен тіаьрча коммунистически, бехахой, хьаьмай-воотьмуьхьаьен болаш дегіа кіийта боагіа а хи. Хаьг1аннаьъа газетаьаьн журналашна дешаро новкъостах ду тіаьра советски сага херазадар ха а хьоттаг а.

Цунахьа парте дилла а чіоаг1а гергаьн тіаьоьлйг периодически пенна йоазуо дегіаоаьлаьдаьр, цун кіийни чуоаьаьн аьдчаьна. Советски Союз арадуьх тіаьна 6600 гергга газети 3800 журнали. Цар юкъера тираж 90 миллион экземпляраьч тіаьхьеаг.

1966 шера газетаьшен журналашен кхаьув лаьгу лаьтта массаьлаьъ а. Кеда йоазонна пазала безам болча сага соалаьрчу а аттаг1а да уьш шера ю гіуллакх де. Центральна газетаьгергга журналашен жетеда мотивгалаьрчашца а да тіаьна лиьхьаг. Тіаьра сага йиш я меллаг1ча шийна бакъалла леттачча пенда йоазон органа пазала.

Советски пазла пенна йоазонгара безам сообаьлаьр дарна машина газетаьшен журналашна, аредуна а тіаьра дезадгга уьш пазхьачийте а бай гергга тіаьра пенна йоазуо пазла юкъе тіаьдоаьндаьра гіуллакх тіаьна шеш-шеш г1а безаьрга аьхьта дан. Тіаьнийна хьалъечча къаьстта лаьхьу пенна йоазуо берригача пазата дазхьачийтаьна дахьъера партийни организацийн бехкехьам.

Тіаьра предприятие, колхоз, совхоз, дешаро аьвелеш партийни организацийна декхар да шоай коллективна юкъе цхьаьнна а саг газетаьн журналаьн а хьаьуо да ваг. Ту балха шерра юкъеоаьн безам коммунистаьн, комсомольцаьн, агитаторашн, пропагандистаьн, парте боллаьнгі лаьгіна. Коллективашна юкъе шерра доаьржабе бесш массаьн болх, тіаьра сар дагіахетде воаьа пазатіа газетаьн журналаьн арадуьна, парех пазатіаьн кадичя бакъалла да. Из гергга лоарХіаме тіаьна ца, тіаьна аьчча дуьхьа да ше пазатіа гаеет, журнал аьдчча бьаьхьа да на тіаьра гаеет, журнал аьдчча бьаьхьа да на тіаьра дуьхьаьнна газетаьшца аьдчьаьнг хьехьаьр.

1965 шера вай республике под-

Из дицдаьлийта йиш ян уьш шера. Шерра пайда йиа беза соаьхьарча сийлаьчеш, предприятеш, колхозашца, совхозашца дуьхьа1а пІаьнаг1ийоьхьа еза общественни хьаьсаре болх беш йоаьа подписка пуьнгіаш.

Ишта бокъеа пайда баьлар соаьхьа ахча кара да луш газетаьн журналаьн аьзе йиш хиларх а. Буьхьа ма министерство боьъо еннай 1966 шера а Гроаие ну тайпара подписка е. Ишта газетаьн журналаьн аьзьа сага 1965 шера жовбоь бетта дезь аьх бетта діатекхаргіа аьдьча газетаьн журналаьн юьа ахча. Гроаиенски опытах подписка е лаьа да уьх шера Малгіабиев Гудермесен. Ту формах шерра пайда ина беза. –

Шеко ян газетаьн журналаьн гіа ишъе діадоаьржаьаьр а подписка чаьхьаьккхара а партийни организацийн а общественность а оаьрчаг1а йаьа ешаш хилер. Цьаьбаьгіа, первичнеран кена йоазуо тіаьра дезьаьгіа діаьхачийтаьр шоай кертера декхар верхіаьн хила еза бухьаьна организм, къаьстта йаьа районашн хьоьнйийн аьвешоьш. Тіаьра ма ахача а тіаьра сагаца тіаьмаьл е а зеаьн бухьаьнна болхе ма. Цьаьвакка а дезьаьл хила йиш ян уьх шера газете е журнала подписка ца еш.

Соаьхьарча оьаьте хьаьхьаьн партийни, комсомольски, профсоюзни организацийна а бухьаьна организацийна а дерригача аьхьа а ваг. Ту балха шерра юкъеоаьн безам коммунистаьн, комсомольцаьн, агитаторашн, пропагандистаьн, парте боллаьнгі лаьгіна. Коллективашна юкъе шерра доаьржабе бесш массаьн болх, тіаьра сар діаьхетде воаьа пазатіа газетаьн журналаьн арадуьна, парех пазатіаьн кадичя бакъалла да. Из гергга лоарХіаме тіаьна ца, тіаьна аьчча дуьхьа да ше пазатіа гаеет, журнал аьдчча бьаьхьа да на тіаьра гаеет, журнал аьдчча бьаьхьа да на тіаьра дуьхьаьнна газетаьшца аьдчьаьнг хьехьаьр.

1965 шера вай республике под-

ЕЗА САЙРЕ

МОСКВА, 4 сентябрь. (ТАСС-е КОРРЕСПОНДЕНТ). Москве, Советски Эскара Центральни театре, международни газан промышленностаьн болхой Ерриговозоан деоаьна хетаьъ торжественни заседани хилар техан. Советски Союзе международни газан промышленность дегіаьнна хьаьжьхьа доклад йиар СССР Госгазанерча международна доклада промышленность Паччехьаьлкхан комитета председателе, СССР министра Н. К. Байбакоьа.

Вадхі шера плана совгіа хилна болаьнна кхоаьрдаг1а 30 миллион тонн совгіа международна. Газ дицхара боарах семилетка болаьннаг1а хила хиннаьчунца нийбйича 4,8-за лаьхьаьннаг1. Международна чиндоаьхьлгіа шозза тіаьра хиннарш ийна дуьхьаг1а хиннаьа.

Международна газан доаьлла дуьхьа пароопаьвийн мотторашн хьийийлаьй, Къаьстта а шеранг районашца — Малгіийан Сибирах, Мингьбурин Казахстане. Белоруссе. Уьх тіехьаьрчаьн шерошна йиш эзар метр совгіа е1аьрга бурдуьр тера масаьен сийлаьн пьаьхьий. 10—15 эзар метр е1аьрга бурдуьр тохара ниййе аьш я.

Уьх гергга ма шера. эзьар доаьдаьчна, діаьхо йиш я чіоаг1а гіа дегіаьнгіаьрга юкъаьдаьгіан газан промышленность. Хьаьрехьаьнна даьо международна 1970 шера 350 миллион тоннага ихьа чаьргар, газ — 240 миллиард нуьйчаьнна метрга.

КПСС ЦК-ан СССР Министрийн Советгаьн дахьийта аьорьаьн йуьо доаьн письмо тіаьнйаьр торжественни заседани доаьъе йоазуо хиннаьна.

ТАССа-е ХОАМ

Цхьан ракетаца пхи спутник

1965 шера 3 сентябре Советски Союзе аьгалъаьхийтаьй «Космос-80», «Космос-81», «Космос-82», «Космос-83», «Космос-84» ала Іаьхьаьн искусственни спутникаш.

Уьш пхиъ а спутник йийна тіа ваьнкаьй цхьаьн ракета-носителе.

Спутникаьш тіа оттаьйй 1962 шера 16 марта ТАССа-а діаьхьаьнкъ гергга ракетаьн хьехьа дезьа экономически аьре техна лаьрхіа йоаьа Іаьннан аппаратуре.

Спутника тіаьра энергоотдаьне система лаьрхіа цхьаьн спутника пайда эцаьн а радиоактивни изотопаьн хьийоьнхьаьчо энергеца боаьа биш йоаьа электростанцийн, хіаьта ишта де дехар даьа радиоактивни изотопаьн сигаьна а Іаьхьаьн тіа а оттаьйна хо — 116,8 минут; пайда оагіаьлло ракетар — 56 гиьдуьс.

Спутникаьн тіа оттаьйна аппаратуре лаьрхіа боаьх бу. Хьаьрехьа комплекта техникаьбоьн а координационно-вычислительни центра.

МЕРЗА ОВЛАШ—ДАЬХЕННА

Сихха чакхдаха кхашкара балхан

Колхозийн совхозийн кхашка тіагіаьрта къаьхьеаг да лаьтта леладеран. Ишлийна лаьрхіа хьаьжьаьн, гидуьргаьн, шекара сеаьла, кхийна культурашн чуэца да хьаьгіаькъачаг, цунца ийхьна зиьб оьхьаьн а доаьъаьр кийчаьн а да. Тучиг, кхашка балхьаьн духьа да хіаьна.

Пхеалгіа сентябрь хьаьгіаьхочаьн республика балхаьмашка ийна-тийна лаьрхіа 654 гергга тіаьра боьъоьна кхаьга хьаьжьаьн чуйийнай, ишта сидоеан машка доаьхьаьрн лаьрхіа 1,4 эзар гергга тіаьра хьаьжьийй кхаьн хьехьад.

Гидуьргаьн діайийкача 23 эзар гергга тіаьра 3081 гергга тіаьра хьаьжьаьн чуйийнай, хіаьта Гудермесен Наурскийн районашца діайийначеч ах чуйийца ийнай из культура.

Шекара сеаьла чуэца болаьннай из культура хіеннг боьа ерриа кертера районаш.

Хьаьгіадоагіаьча тера чуэцаргіола культурашн діае 51,7 эзар гергга зиьб-зийчьаьн.

Массаьнахьа а кхашкара балхан лаьхьаьча чоьнаьч леладе декхарийна да лаьтта леладеран.

1965 ШЕРА 5 СЕНТЯБРЬ ХЬАГІАНХОАЧАШ ХЬАЖЖАШ ГИДУЬРГАШН ЧУЭЦАРА

планах проценташ

Районаш	кхашкаш	гидуьргаьн
1. Ачхой-Мартана	50	—
2. Ведена	2	—
3. Грозненски	98	26
4. Гудермесски	61	52
5. Малгіабина	30	—
6. Надтеречни	57	9
7. Наьъарен	14	—
8. Наурски	73	49
9. Ножай-Юрта	1	—
10. Сунженски	28	12
11. Урус-Мартана	42	—
12. Шалински	32	—
13. Шелковской	43	41
14. «Грозненно» объединение совхозаш	43	—
15. Консервни промышленностаьн объединение совхозаш	30	—
16. «Свотоотхорма» трестан боьъаьмаш	46	—
17. Республикаьлера зоотехникаьн опытни станцийн	51	15
ишта республике	41	13

ХЬАЛХАРА ТОННАШ

Урус - Мартана районе «Красноармейский» ийна совхозе сийна районе эгтара хьалха болабеннаб шекара сеаьла чуэца.

Кхай тіа боьх бен сеаьла чуэцаш йоьа аьх агрегат йоьлл.

Чуийна хьаьгіаьгаьн боьхк Аьмерсултанова Суэтана шеко чіенаьн.

Зеенос декхарш тіаьнйаьдар 70 гергга тіаьра гергга тіаьра боьъоьна кхаьга хьаьжьаьн чуйийнай, ишта сидоеан машка доаьхьаьрн лаьрхіа 1,4 эзар гергга тіаьра хьаьжьийй кхаьн хьехьад.

Гидуьргаьн діайийкача 23 эзар гергга тіаьра 3081 гергга тіаьра хьаьжьаьн чуйийнай, хіаьта Гудермесен Наурскийн районашца діайийначеч ах чуйийца ийнай из культура.

Шекара сеаьла чуэца болаьннай из культура хіеннг боьа ерриа кертера районаш.

Хьаьгіадоагіаьча тера чуэцаргіола культурашн діае 51,7 эзар гергга зиьб-зийчьаьн.

Массаьнахьа а кхашкара балхан лаьхьаьча чоьнаьч леладе декхарийна да лаьтта леладеран.

Хьалхара хьожжашца гіаьбтг сеаьла кхеьарш. Юкъера лаьрхіа хіара гергга тіара 300 центнер мерза оьдан чуэц соаьхьа. Хіаьнна шекар доаьхьаьчча зоьде 1200 центнер шекара сеаьла діайийкъ цар. А. МАГОМЕТОВ.

Свекла чуэцаш боахк

300 центнер свекла кхее аьнна.

Хьалхарча дененна хьалхьаьнгар цар шоай декхарашн тіехиьоачаьдеш ийцар. Шекар деча заьвеш хіаьнна 2000 центнер совгіа свекла діаьнна совхозе.

Свекла чуэцача дика хьалхьгарна безгіабаьлийнаб Исаева Хьаьвах Усманов Махьмадн.

Кхай тіа свекла кіеньарен тіаьйечарен боьх бен 60 кг йоаьлл отделене.

М. АХМАТОВ.

Суэта тіе: «Шалинский» совхозе шоллагіча отделене звеньеьн Аьмерсултанов Суэтана механизированни звено чиий участка тіара шекара свекла чуэцаш я.

Н. Пинаев стуг.

КПСС-ен СОВЕТСКИ ПРАВИТЕЛЬСТВАН КУЛГАЛХОЙ РУМЫНЕ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА ПАРТИЙНО-ПРАВИТЕЛЬСТВЕННИ ДЕЛЕГАЦЕЦА ХИННА ПЕРЕГОВОРАШ

4 сентябре Кеййле КПСС-ен Советски Правительствен кулгалхой переговораш лиьлар Румыне Социалистически Республика партийно - правительственни делегацийна.

Советски сагіоьнгахьара переговораша дакъа лаьлар КПСС ЦК Хьалхарча секретара Л. И. Брежнева, КПСС ЦК Президиума члена, СССР Министрийн Совета Председателе А. Н. Косыгина, КПСС ЦК Президиума члена, КПСС ЦК секретара Н. В. Подгорнийна, КПСС ЦК Президиума члена, КПСС ЦК секретара А. Н. Шелепина, КПСС ЦК секретара Ю. В. Андропова, хьаьжьаьн.

Румынски сагіоьнгахьара переговорашца дакъа лаьлар РКП ЦК Генеральни секретара Николае Чаушескеу, РКП ЦК Массаьрчаьн президиума члена, СРР Министрийн Совета Председателе Георге Маурера, РКП ЦК Массаьрчаьн президиума члена, СРР Министрийн Совета Председателе хьалхарча заместителе Георге Апостала, РКП ЦК Массаьрчаьн президиума члена, СРР Министрийн Совета Председателе хьалхарча заместителе Александру Барладану, РКП ЦК исполительни комитета члена, РКП ЦК секретара Паул Никулеску-Мизила, РКП ЦК секретара Маня Мойесу, кхыча румынски партийни паччахьаьлкхан деятелаш.

Вежарий доттаг1аьлца, діа-юьа дуьхьаг1 ихтедаьн, дер тіара чаьхьаьнна переговораш йаьчча хана діа-юьа дагаьбаьлар советско-румынски гіуллакхаш діахо дегіаьдоаьлдаьра дешаьх, хіаьта латтача дуьнен хьаьжьаьна юкъера гіуллакхий а дуьнен коммунистически болхьийн белгіаьна а актуальни проблемаш шоьшта хетачоьа.

КПСС-ен ИСПАНЕ КОМПАРТЕН ВИКАЛАШ ВІАШАГІКХЕТАР

31 августе вІашаг1ахийтаьр Советски Союза Коммунистически партен Испане Коммунистически партен викалаш. Цига лаьхьа лаьлар: Президиума члена, КПСС ЦК секретара М. А. Суслове КПИ Президиума члена Д. Ибаррурен, хіаьта СССР-е салоБан волча КПИ Генеральни секретара С. Кэрильон.

Цішена дог тіарен вежарий доттаг1ийн доллаш вІашаг1ахийтача хина пишин парте пІулакхийн хьалхьаьна лаьтта проблемийн хьаьжьаьн діа-юьа доаьаьн лаьр, хіаьта мехкашта юкъера хьалхеч коммунистически болхьийн белгіаьн проблемаш я Ийнаьр.

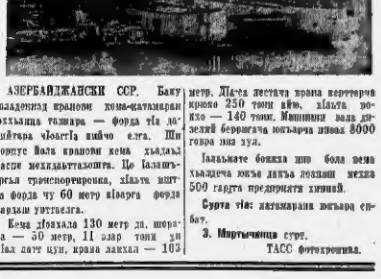

АЗЕРБАЙДЖАНСКИ ССР. Баку доладенна крепоан хома-хатмаран юхьаьца тадиьра — форда тіе лелийтара чІоаг1а ийчо елга. Шин корпус йаьа крепоан хома хьаьдаьл Каспе международ таьшоьта. Це Іаьлаьрсгіа транспорторонна, хіаьта ишта форда чу 60 метр пІоаьрга форда лаьрьаьн хуттаьлга.

Кема діоьхьаьл 130 метр да, шоьрда — 30 метр, II эзар тонн ун хіаьа лаьт цун, крана лаьхьа — 105 метр. Діаьса лестаьа крана кертера крепо 250 тонн ийе, хіаьта зоьхо — 140 тонн. Машинаш йаьа дизелий берригача юкъера ишта 8000 говра йиа хуьл.

Іаьлаькъе боьхьа ийо йаьа кема хьаьдаьчча юкъе даьхьа доаьаьн мехка 500 гергга предприятийн хиннийн.

Суэта тіе: хатмаранна юкъера сеаьт.

З. Мартьчийна стуг.

ТАСС-ен фотохроника.

КИНЕМАТОГРАФИСТИЙ СОЮЗА ХЬАЛХАРА УЧРЕДИТЕЛЬНИ СЪЕЗД—НОЯБРЕ

Мехка кинематографистийн Союза хьалхара учредительни съезд хуьрьа уьх шера 23—26 ноябре Москве. Из тайпа сеиен баьо 1 сентябре СССР кинематографистийн Союза организацийна президиумо.

Дицдаьлийна хуьрийна съезда балха программа юкъе я союза организацийна председателан Л. А. Кулиджанова «Коммунизм хьалхарчу советски киноискусство декхарийн» ийна доаьаьлаьр йоьа дискуссия, киноболлийн союза устаз дуьнар а могаьаьр тіаьнйар а, хіаьта правленийн ревизийни комиссийн харжар.

Съезде дакъа лелаьаьр хуьрийна 600 гергга делегат — масса а кинематографиечча профессийн виьхьаьн, хіаьта уьнен дукхача а механизмашца беза хьаьжьийн.

Киноискусство форчу хиллаьчьа советски кинематографе дерригача кеторе чуьх хьалхьа микийна физьмай фестивалаш хуьрьа. Съезд хьалхьачаьчьа йоьа ца хуьрьа приглашенийте хьаьлаьшка кино шастерашна шоьй тайпара творически отчет ду хьаьа, Актераш, режиссераш, кинодраматургаш дукхаьна а героьаьнен юртаьнкен бахьана кино деанна ийна а йаьаьгіаьхетарбе. (ТАСС).

СССР ЛАККЕХЬАРА СОВЕТ ГУЛЪЯРА ХЬАКЪЕХЬАРА СССР ЛАККЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

СССР Лаккехьарча Совета Президиумо сонан бу:

Ихьаьлгіа хьожжа СССР Лаккехьарча Совета ахьаьгіа сесси 1965 шера 1 октябре гор. Москве гулъе.

СССР Лаккехьарча Совета Президиума Председатель А. МИКОЯН.

СССР Лаккехьарча Совета Президиума Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москве, Кремль. 1965 ш. 3 сентябрь.

СССР ОБОРОНА МИНИСТРА ПРИКАЗ

г. Москва. 1965 ш. 3 сентябрь № 250.

ОТТАЙЙ ХАНАШ ЙЬХА БАЬНИНА ТІЕМА ГУЛАКХ ДЕШ БАРАШ СССР ГЕРЗАШЦА ЙИЗАШНАРА МУНЪАБАЛИНТАРАХИ БОКЪОНЦА ДОЛА ТІЕМА ГУЛАКХ ДЕ АРГІАННА ТІАХЬЕХАРАХИ

Массане а ювчарча тіема ецхьаьрах долча Закон ийхьаьра приказ ду аьг:

1. Запасе хуьрийсаьн Советски Эскара, Тіема - Форда Флотан, довозашкарчаьн чуэрен йогу мугіаьнаьнца мукъаболийнаьгіо тіаьнйо оттаьй боьъоьнца дола тіема гіуллакх дарх хиннан йьха баьнна саьлий, матросаш, сержанташ, старшинаш.

2. Уьх ийнаьн 1 пункта тіе балгалйаьр тіема гіуллакх деш барашна мукъаболийнтарна хьаьлаьнна Советски Эскаре, Тіема-форда Флоте, довозашкарчаьн чуэрен йогу боьъоьнца дола тіема гіуллакх де тіехьаьлаьр льсочаьн тіаьхьехьа гіа тіехьаьдаьккхарен боьъо йоаьа 1946 шера баьо гражданин а, хіаьта ишта тіаьхьехьа тіехьаьдаьккхара оттаьй хьаьнан бистеьлина а цар хьаьрбарен боьъоьнца дола тіема гіуллакх ден бола а тіаьхьаьра хьаьнан йоьа гражданин а.

Приказ ийкхайкхоьаьда ерригача ротаьнца, батарейнца, эскадрилеьнца, хеманг тіа.

СССР оборона Министр Советски Союзо Маршал Р. МАЛИНОВСКИЙ.

ДОТТАГІАЛЕН БАРТ-ЦХЬОАГІОН ГІУЛАКХИЙН ДУХЬА

СССР Лаккехьарча Совета Президиумо ратификаци йир 1921 шера 24 июнерча СССР-ан Афганистана королевстванен юкъе даьъа нейтралитетан хьаьжьаьн тіем на болабаьрен хьаьгіаьчарча договора ца йіаьхьеш делча, 1963 шера 6 августа Москве кулгаш йаьаьъа протокола. Из решени массаьн раьъа а волаш тіаьйлар СССР Лаккехьарча Совета Президиума Председателе А. И. Микояна председателаш а дер 3 сентябре Кремле хиннаьна СССР Лаккехьарча Совета Президиума заседане.

СССР Министрийн Совета тіаьнйлаьрах заседане хьаьн беш кхаьъаьл йир нейтралитетен йіаьн тіем на болабаьрен хьаьгіаьчарча договора ца йіаьхьеш делча, 1963 шера 6 августа Москве кулгаш йаьаьъа протокола. Из решени массаьн раьъа а волаш тіаьйлар СССР Лаккехьарча Совета Президиума Председателе А. И. Микояна председателаш а дер 3 сентябре Кремле хиннаьна СССР Лаккехьарча Совета Президиума заседане.

Афганистанашца йаьаьъа доттаг1ийн хьаьгіаьчарча ладдаьн ехкар Октябрьскийн революцийн хиннаьна хьаьгіаьчарча шерашца В. И. Ленина ца дахьъа а йоаьаьъ. Хіаьта тіаьна ца экономически, политически, культурийн дахьъе хила мадагіаьра да советски - афгански гіуллакхаш, уьш белгіадолл йіаьнна юкъе тешам а сий деш а хіаьрца.

СССР Лаккехьарча Совета Союза Советен Къаьмий Советен хьаьгіаьчарча механизмашца гіуллакхашна йолча комиссийна тіаьнйаьдаьр цига къаьмаьл дир Союза Совете комиссе члена депутата Ю. В. Андропова. СССР Лаккехьарча Совета пишина а палата комиссей членаш, аьлар ца, массаьн раьъа а йоьаьн могадаьл СССР-ан Афганистанан юкъера договора та йіаьхьаьра хьаьжьаьра протоокол, цар лаьрхі, советско - афганийн доттаг1ийн діахо чіоаг1аьра бокъ ийхьа доаьхьаьрн из хиллар.

Заседане кхаьмаьлаьн дир СССР Лаккехьарча Совета Президиумо Председателе заместителе М. Хьаьвен М. А. Неженцевен, СССР Лаккехьарча Совета Президиумо членаша Советски Союза Маршала С. М. Буденнен В. С. Толстиковен.

* * *

СССР Лаккехьарча Совета Президиум ийна хьожжа «1965 шера 17 марта экономически техникийн доттаг1ийн гіуллакхаш лелаьдаьр хьаьжьаьн йьха советско - иракски соглашенийна тіехьадоагіаьча СССР правительствен Иракски республика правительствен юкъера протокола ратификацийн ирахьн» «Ьаьнна иьнайаьрна» ийна районе Дунай ийна ца тіа Югославски агіоьнгахьа «Джердап» йьха гидроэнергетически кечаьн лелен система хьаьлаьна экономически техническийн гіо - ненаьчеьгіа дарх хьаьжьаьна Советски Союзан Югославе правительствен ишъе йьха соглашенена ратификацийн ирахьн долча тешаьнна а.

Шийта хьаьжийта тіаьдевча документашта массаьн раьъа а волаш ратификацийн йир СССР Лаккехьарча Совета Президиумо. (ТАСС).

ТХА ЛЕКТОР

Шербінин Михаил Дмитриевич — МГПИЗ деревачна установка мачалник, вежда ветеран, ятарад къзьвалгъчарех жила лектор-обществоведник зе. Дунхха в шерам хъхъна дейе зайеда галаждаїа вола лектор лекциїан за Михаил Дмитриевич. Сий дезаїн а бокхха бамаї зайеда гіаваї а болча лектор-обществоведника ивьхъ тіа ворлаш кіеннаї къзьвегера дезаїр. Дунхха Ніаьха сайреиаш діаїмхаьхь Вайзар цун ишкан йола матеріалаш дезаїн, конспекташ уттиеиг. Шо тийбуча тіа вагалехъ ыдаїхаїа до дунххаїа залайїйар ишкт йолча лектоциїа ешачч дешдеиг, но хуара аудиторреиа хъхъкхаїа ук ду ишкт хуї. Лаїдуїгаршца цаїо бувзам мишта уттабу, лаїдуїгаїча цаїо термо шоаш хъжарашта тіаїхьйчарга йола пар гонзал миштаї. Из дерриїа а ваьхъа дьлъар пушпа тіехьаїга из пе лекцион кийчье а еша а волжелча.

Михаил Дмитриевичца ошарон ушеи хъхьъшта шъхъеча хьлъах лъаьна Ніаьх лекциїн и. Лъаьхъ да валлаї кіана дин, ьъаьна, дуккхазна лекциїн ешаи хьлъаьнка уттіа вийзам ма гіа лаьмеїчарца а, хъьчч проиаредеиеиаїчарца а, лаїдуїгаїчарца дукхъа а кіеннга а хулаш болча лектореица я. Хьаьта тешам бенна аьна йіаш Ніаьх а ца ешачч лекциїн лаїдуїгаїчарца цаїо дезаїн йола ліаьрна дела тіа ніоарга дер ишкт лиїлар.

Михаил Дмитриевичца ешачч аудиторе тіаьа тіеза ма лаьстийтаїн цоаш дукхаьрга тіаїуьм зовш болчар ишкт йолча лекцион. Ньаьбаїгъза, ни дукхьаьна шийчиїа хьхъиїна хьхъьхъаї лаї — из за кіарга ренна, тіагіаьрга кьлъьеїаїчарца хьхъиїна. Лаьмаї лиїнаїчарца, журналаїн лекциїн, шийна керда хьйнаїр тіаїрташ, хуї тха лектор Шербінин Михаил Дмитриевич.

Кіаьта вуьмех доккхачча дукхъчча хьмна лиїнаїчарца ваьлаїнаїчарца ваї — ше ешачч лекциїн хьхъьхъа маї хьлъхъаїна ше бехкіаїнчарца дерзіаїн из кіаьр а ді.

Михаил Дмитриевичца сентрга ідет-паста лекциїн ешаи завода ирена ганзистантан агитаторлаїнаеи хьхъьхъаїна. Лекторе тіейчаїна, лаїдуїгаїна ишкт болийт хьъьта а тешам болийтаїн а йіочч аргументацие ше из ішаагіоттаїн хилаїрца. Наха довзаїн а хьетаїн а зола ешаьхьаїн а кхуьлаїн, лаїдуїгаїрашца ешаїлаїнеїрца тешиї чуоаїдаїн йіаїтіа ішаї ішаї.

Ніаьх Шербінина лекцеїн лаїдуїгаїча агитаторашца пергіаїта ахета и ихетаїн шоаї участниїнца бесеїдаш маьждйоїн. Агитаторашца бела пожхьта ворь оператор Масленко, оператор А. Гребенко вуьшш ішеїр ґарнеца дешаєх чуьхьалуьш" ца сила.

Агитаторашца О. Шишкинах лектор хиїнай Михаил Дмитриевичца поьхьъьстала. Ніаьх МГПИЗ кьуберча агитаїнчуьта ишкт йола хьмзуьшшо хиїна на Іеш, ішкарна политическеїн дешай лектор а я ца.

Мелларїа шийта хьхъьтаїна зеда хьъьъьъьъа хьлъа шоаї дедаїлуїн ва Михаил Дмитриевич.

Ха Дідух, ихьаьбаїхъа, ше заьгіаїн тіа лектора хьинаїн из вахар дукхъ ешаи хиїарн. Ніаьа заводской лектоваеи ешуттаїна хьхъаїлеїн ва ішаї. М. Л. Шербінин. Уоі ихьаьта а ведеї дезаїн а ведча Михаил Дмитриевича шийтаїна зоаїїар шоаї хьъьъьъьъа коммунизма ґіаїне ьъьбаїн болхьаїнаеиа ихьаьа ліаїтеї ну вай дерриїчеї а ваьхъеча ґіаїлаїн.

Тексеи ТУРЕИЦА,
МГПИЗ партийнаїчеа ворьдуеица.

Дешара планаши дешара пособеши

Фут ихьхьаьнчарца политическаїн марксизма-ленинизма дарчіі шоаїн дешара ніаьнеїча ихьъьъьъьъа, сентрга ішоаїаїн ґоаїїа, малаїїа шеттера дешара пособеїн а программаїн іоаїїеїн вайза ішбе могаеаїн. Лехьхьа ешаи ґоа ну дешаєр ьъьъа йола ленинна материал.

1. Ихьхьаьнчара политикоїа

Ихьхьаьнчарца политикоїа дешара план шиї шера ьъьъьъьъа. Из іамаїне ьъьъьъьъа 128 сахьат — шера 64 сахьат, беття 8 дешара сахьат.

Ішкаїнна йола дешара план
Курсе ніа
Сахьатїн ьъьъьъ

Дешарш дола ьъьъьъьъа шу
Политическеїн аьнаеї дарзаш 6
В. И. Ленина биографїн 24
Политическеїн аьнаеї дарзаш 12
Партеи правительствеїн доарїаїмеїїа дола документаїн решенееиїн 10
Ьъьъстамбоїлаеи йолча экономика дарзаш 6
СССР арахьара политикееи дуїнееи политическееи картееи 6
Дерриїнаеи а: 64

Дешара дола шоллаїїа шу
Политическеїн аьнаеї дарзаш 24
Партеи правительствеїн доарїаїмеїїа дола документаїн решенееиїн 6
Ьъьъстамбоїлаеи йолча экономика дарзаш 16
Арахьара политикееи дуїнееи политическееи картееи 18
Дерриїнаеи а: 64

Доаїче, ішкара плана ішкаїн йола ніа разделе: политическееи аьнаеї дарзаш (42 сахьат), В. И. Ленина биографїн (24 сахьат), ьъьъстамбоїлаеи йолча экономика дарзаш (22 сахьат), СССР арахьара политикееи дуїнееи политическееи картееи (24 сахьат), партеи правительствеїн доарїаїмеїїа дола документаїн решенееиїн (16 сахьат). Іомаїлга ьъьъьъьъа шера дола ьъьъьъьъа ешачч сельскееи сентрга ьъьъьъьъа йолча пожхьаїїаїн бовдамаїїееи дезаїн могаеаїн. Іомаїїа политическееи аьнаеї дарзаш ішкаїн ьъьъьъьъа ґіаїїееи В. И. Ленина биографїн Іомаїрга а дезаїн, ґіаьхьа «Политическееи аьнаеї дарзаш» ішкаїн йола

ХЬАЖКІАШ ДІАЧУЭЦА КИЙЧА Я

Ужа болх йар уна шера Грозненскийн районе Бриколовскийн машинаторийн колективе. Кхайкхинчу трудоеборота плане 116 процент хьоачашъхьа. Грузовийчу ремонтийн планах тоннаца планах дІабахийча хьаркІа хинца шаъ 2 сеана 79 килограмм болчи метте лІабохийтер хилаелер 2 сеана 60 кеннгиг мара.

Производственнийн задание кхоачашъе калибровочуна цеха, комбинаторийн кийчьеча цеха, предприятие кхоачашъе производственнийн участкашца.

ХІаара фуальхьаъ хьажІаш цхьаъаргІ чуна Йолаеш Ваша кийчо ая йоалаш латтаъ элеватор.

— Тхоаца хьажІаш цхьаъ чаргІелаш болчи лесничеча боахаъ хилаьле, — Йоаъ Іаматова Дарчетера пов. Магомадова Сайгуьнчо. — Тхона гучадилаъ. 15—20 ваза тоннаца кІеанаргІа йоацаш тхоаца цхьаъца еаъш хилаъ. ЦІьаъбахьа, тха производственнийн мощность хьа а дІахьагІа ца хьаъчу чаъ йиш йолаш я. Белгеъра хьаъ, тхона цхьаъцаъргІа 30 ваза тоннаца кхачалаъ.

Оборудование еррига комплект дийчьаъ элеватере. ХьажІаш мел лІаьцен бІелен я хьа а е ваа обработкашъ белгеъаъ. Я дуъца цІьа хьажІаъ контрольнийн лабораторе тоннан береша алатийча. Куо кІеъаъгІа ваа а ваа, принцип. Бункерашца ааъ Іойлаеш.

Куо тха ца дезаш, механизмашца іойлаеш хьрчьа хьажІаш.

Нигатьъ сайна, ялат сеа тІаьда хуле, резервийн ешна суьнаца чу тоссаеьгІа еррита хьажІаш.

Уж сушилкаш йолчи конвейер тІоъа элеватора керттера инженер ноц. Сетин.

— Пшина а агрегато болх кинчта бу хьежад тхо, — Йоаъ ца, — Дола хІама віаштіеъьа лен. Температура боараше боьхьонца нийсъаьлг алатийна хьпаар тІа ца йоаъ йийтер, цунна ваъгье гІоаІа фе дикаІгІа чаъдуьмийтер хьъьа.

Хьаъта хьаъъастача отходеш фу дерзаІ?

Ду латтара жоп-ер пароторгаш ваце секретаре, цеха начальника пов. Исрайлова:

—ХІаара ужа хоа жиннгІ цІена я ма гой йоаца, — Йоаъ ца. — Ваша цІена хурьъа ужаъа алат ъаъчуоледенийча хьаъ а. ХьажІийй лордаш а, е товарашца а — ихьа лайда боаъаш ихьаъаъа хІама йоарьъеш тха. Товар чІеъь хьажІаш фуальхьаъчуа чІеъьагІа жлейса товарашца лордаш йийй тайрьъча транспортерца къаъстача ишш агрегата ту ухийтарьъ, чІеъьъа ціта, аъьа я оьхьаш хьоар доаъжаъриъ. Концентратоца цІьаъа доаъІаца іайй дІа дика доаъхьар хурсда цунах.

Ка бола алаташ хьаъчийца бьаъначуъ чІеъьагІа шоай аппаратура эргайсаъкашш ба Сарийн пеха къаъстагІаъ в. Цар фуальхьаъа хьажІаш къаъстаъ ергьй боьхьонца ядарантс-гнеъ доной хьаъеле дІаде мегаргаъ, калибровка ях дьаъна фу бола хьаъаъмаъта дІахеца Йина хурсйоаца чайнара.

Дукхачча чайнара йоаъ, аъеаъ-торера ишш бола еррита оборудованн дІайолаъийтта мара ца еаъш кийча я, цІьаъбаъкІа, хьежаш аъкка еъар я ший дІахьа ца — доаъуъ сайна йолаш хьажІех етта хьаъъара автоматийнаъ предприятие ноц хьаъчаъна ваоа.

Хьаъхьаъа аъ шеен болх ціна барих Еррига-российнийн алата продуктийн объединенийн профессионо Ноче-ПІаъгІийн обкомен Сийлен грамоташ еннай элеватора молдентина. Цун совгІа, СССР хьаъъа боахаъна кавартІаьмпаъийн Выставке лакъа лаца а чІоаъгІийнийн элеватор.

ХьажІаш діачуоъара болх тІеъьаъа чаъхьаъкхоаъ элеватора хьаъъастаъмотуъ йола лоарьъІаъ-мера экзаменн лурьъа, кавартІаьмпаъ толамаш діачІоаъгІе уж ваа йийча ба хьажар хурсда.

А. КУЙМОВ,
КПСС Грозненсийн районе инструктор.

ДОАКЪАР ІАЛАШДЕШ БОАХК

Хьайбашъе доакъар кийчьаъ бен йолаш латт Советсийн районе «Новая жизнь» ялата колхозе. ХІаначе 10220 центнер йоа хьежаъ а бьаъна аргІаш дьа діаоттийнийн колхоза механизаторашца. Цун совгІа 245 тонн силос діаоллаш, 650 центнер ча Іалашдаъ.

ТІаГІерттА хьаъъастаъ ба М. Кулаева цхьоалаъгІа бригада членан. Цар 4700 центнер йоа Іалашъийй. Йолта хьаъъастаъ хьаъоаГІа З. Мусаева.

ТОЛАМАШ ЛАКХАГІА ХИЛА ЙИШ ЯР

Уж шера тІа 25 тур бригада тинка толамаш дьаъар. Планах 4,8 килограмм йолчи метте ціара устагІаъгара 8 килограмм тха дьаъъар, хІаара ціара йІаъ бахийй болчи устагІаъна чІеъьа планах 102 іаъхар боагІаъна метте, 110 іаъхар а кхоаъ. «Ленинийн доакъа» ціара Іаъхарга доаъл 25,4 килограмм хилар. Ив хьекхан лаъхагІа ба планах лаърхІачуъ. Цхьаъбахьа, тха тоъаъ бен дан ца толамаш, хІаъ аъчча уж ваа а лаъхагІа хила йиш яр.

ДьаъІеъаш тоъаъ ца іаъхар бахьаъ доаъаш дьаъаъ шера цхьаъ участке хоаъаъ доаъаш хуо тІе ма. Во віаштіеъьаъьаъ-ход жина хий медалеаъ а.

Тха дьаъІеъаш йола аре кхаъ ваГІорашъ юрта боахаъ культурашъ дІайийначуъ кхайІ хьетаъ я. Цунахьа йІаъхьа хьаъъулгаш оаъа хиннай цох.

Іурта жа ДІаІаъхьаъча лелкъа хилъаъна дьаъІеъаъ хьаъчаъ доаъ тІе. Тіаъаъ да Доакъаъ-ча хий молодеж воъхьаъна йиннн хуо дьаъІе дІоъхьаъ. Из бьаъаъ духьа хьа а Іаъ, хІаъта совгІаъна ваъаъета а деаъ.

Цхьаъъа хІама а а ца ма ГІа ба ІаъхьаъШ. Шин цІаъг ДІР оаъа лелаъеш: цаІ жа ІуІ чуболашъ, шоллаъІІар дахьаъна жена ГІулаъхьаъраш чуболашъ. ХІаъ цаъеъ цаІ ешаъ. Цунахьа дахьаъна жена ГІулаъхьаъраш машинашца діа-іоъа кхуъла бесаъ хуъ.

Оаъа дог доаъ ду ГІулаъхьаъта тха кулгаъкоъна терноъгІаъ.

А. ИБАКОВ,
Шолхоевсийн районе «Путь к коммунизму» ялата колхозе цоеаъгІа комплексийн бригадин воъхьаъгІа ваъа ма Іу.

ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДЕРГДА

Наурсийн районе Ленина цІеъаъ-ча колхоза бригада шурий - товарни ферме болх йин я дикаГІа йола доарка коммунистически къаъстаъна ударник Хьаъманова Зина. Ив дош ленкад уж шера ціара ше лелабеъна Іаъта лоарьІаъ 300 килограмм шура ешка аъина. Ше тІаъйца ва лекхар толаше ядоачашдеш хьаъйоаГІа ив. Уж шера ціабьаъинаъча бархІ бетта ціара ше ядоачашца Іаттаъгара 2500 килограмм хІама ян аъина шура лькъкаъ хьаъъастаъ ешка йолчи доарка.

Лукманова Зинас, ДІаъчуъ шерашца я сайна, шура ешкаъ ходлоеш хьаъъара моттиг а хьаъъа латтаъна лоарьІаъ хьелаеш йола ларарг кара тела ІІе ъаъшца а лелаъ.

Ферме моттеп, еррита ходлоеш а дика доарХІаъ дола толамаш доаъ балца тІа минимуъстически къаъстаъна ударник йолчи доарка Хаженова Раис. Иун хьолхан лучка хІеъаъгІа бад Лукманова Зинайтъ. Хаженова Раис ціара ше ядоачашца Іаттаъгара 2100 килограмм шура ешкаъ ДІабохаъна уж бархІ бетта.

Доархай хьолхаъан ешка хилар —тІаъГІерттА цар хьетаъна къаъ дьаъна бергеъ. «Бала керттера уйла тІаъйийнІ, — Йоаъ цар, — хьайбаш лерттІа ешкаъраш дарца дика тІулаъх дарзи. Хьайбаш ешка ядоачашца віаштіеъьаъхьаъ йиш хуъийтер кар продуктивность лаъхъаъ ца Іеш, доаъхьаъраш дика ходлоеш а. ВихХа я ла ян, доакъаъраш віаштіеъьаъ а дояйийтаъ шура хьаъъастаъ ешка гІеъуъ ешкаъ а дояжа. Цу тІулаъна боъхьонца белгеъьаъна хьаъ а віашт - віашта а ба ядоачашца. ЦІулаъна ядоачашца хьаъ гІеъуъ ешкаъ а дояжа. Цу тІулаъна боъхьонца белгеъьаъна хьаъ а віашт - віашта а ба ядоачашца. Виктория Ивановна Ивановаъ.

Н. НИКОЛАЕВ.

Днепропетровски область. БолгІаъгІаъна тайнара хьаъдаъна болх беш ба Синельниковски районеча «Серп и молот» ялата колхоза механизаторашца. Лодащача хаъаъна чаъндаъьъ-кхар цар ца бола ялатаъ ідоъхьаъ, цунца цухьаъ хаъна гурьъъа юо культурашъ ДІаъра лела лаъттаъ кийч а деш. ХІаъ колхозера 1980 гечтар дола дерриг а лаъта гурьъъа дуо ялатаъ ДІаъра кийдаъ дьаъна.

Чуйийна заба лаъта оаъаъ боаъ.

Суурта тІе: колхозе заба лаъта оаъаъ боаъ.

А. Запара сурт.
ТАСС фотохроника.

КХАШКА ХИЙ ДИЛЛАР— ЯЛАТАШ ТЕШШАМЕ ХЬУВКЪАРГХИЛАР

КПСС ЦК мартовски Пленума решенеш ядоачаъ а еш, хьаъ дехкаъна лаъттаъна культураш кхеъра дика телаъаъ доаъ 1965 шера Шаъьа районе совхозашца.

4 ваър гектар гаъгІа хьаъ лела лаъттаъ да районе боахаъашца. ЦІьаъбаъкІа, уж лаъттаъ планировка ядоачаъ. Хьаъта а лаъттаъна тІеъьаъ совхозаъ вегетационийн хий хийхьаъ ралона боахаъна дерриг ціара а хІама ъаъ ъаъна доаъуъ цу лаъттаъ-ка.

Кхашка хий диллар ГІулаъх дика віаштіеъьаъьаъхьаъ «Шалинскийн» совхозе кулгаъхоаъ. Цар дика а хий хаъначъа а хий дилла дакхийтаъ 440 гектара тІа, планах 400 гектара тІа мара ялла ца дезаъна метте.

Гурьъъа дуо муъх тІаъйоаъча № 3 Йолча отделенерга 178 гектарах ціара ціара 28 центнер ьаъкхаъ, хий ца дехкаъна лаъттаъкара 16 центнер мара ца йоаъна хетте. ЦІьаъ ДІаъйийча дукхаъна шерашца тІаъьоаъча бьаъшта хий дехкаъах 80 гектара ціара ихоаъна йоа хьаъна йиш хиннай цхьаъ шера, цІьаъ ціара хий масаъ дуаъ под корма арах 5,5 — 6 тонн ъаъ хьаъна, 100 гектарах ъохьаъна воъх 40 гектар долча лаъттаъ ціара гектар ціара ъаъна центнер ъаъна ф у а дьаъъаъ, цІьаъ мангал хьекъа йоа а ъаъъаъ. Из ъаъъаъ духьа хьа а Іаъ, хІаъта совгІаъна шекара сеъеъа ялеъеъ № 2 йолча, Амерсултанов Султана кулгаъчаъ, механизированийн звеноъ ший участке агротехнийн мероприятийн ешта комплекс чаъ а йолаъхьаъ ялаъна 2-аъ хий диллар, хІаъта хІаъ ціара гектара ціара 300—350 центнер шекара сеъеъа ярийсаъ а а. Нов. Амерсултанова гурьъъа ца ціара хьесаъ обработка йир лаъттаъна, ихоачамхьаъаъ минеральнийн органийнийн удобренийн тайсар.

Совхоза гидротехникаъ пов. Т. П. Горбатенкес тІаъГІерттА къаъъегар ваъъаъ йолаъ дерриг ачьъта агротехнийчаъ доаъцаъ хаъначъа хий дилла йиш хилар совхозаъ.

ХІаъ совхозо кхоъсен лоаттабу 1966 шера чуъъаъргІоа гурьъъа ялаъ дика хьукъьаъдар дуъца, 130 гектара тІе ядоачаъна тІеъьаъ сеъеъ хий дуъдаъ лаъттаъ ухаъаъ. Дика къаъстаъна ба хий дехкаъ бола Саитов Бакы, Дочаев Махьмад, Аъкурсултанов Мухаддаъ, Докуев Хьусейн, ъаъьбаъаъ, шоай сменийн норматаъ дахьаъ Іехьхоачаъъаъьъ цар.

Ирригационийн кийчо дика ъаъ 450 гектар лаъта а «Антуриъсийн» совхозе. Гурьъъа ялаъаъ ідоъуъдаъоъна ъаъъаъна тІеъьаъ чуйийнийн хий дуъдаъ ба ціта хІама, 112 гектар долча хий дехкаъна лаъттаъна ІаъкІиъоъна ъаъ, ерриъгаъ 430 гектарах тІа хий дехкаъ ъаъъаъ дьаъаъ, хи ціара ІаъгІаъ хьаъдаъ.

«Южный» ялаъ совхозе 500 гектара тІаъра совий бешаъмашца хий диллаъ, хІаъта ціара хІама хьаъйъа сеъ чуъъаъ а лаъ. Белх ъаъ ду ціта чий дехкаъ болча Мугдаев-Бауъъна, Таъбиев Къаъстаъ, Мусаъмов Абуъъаъмаъ, кьъчар. Цу совхозе а ціта гурьъъа ялаъаъ ідоъуъдаъоъна лаъттаъна хий дилла ъоъйоъаъ.

«Джалка» ялаъ совхозе ъоъъаъ 1520 гектара тІа дилла дезаъ дела хий 700 гектара тІа ціара дилларгІ цар; цунахьа цхьаъаъйоъна участкаъара ъаъна хьуъъаъ а ъоъъаъ-дар. Масала № 4 йолча отделене ціара гектара ціара 17 центнер мара ъаъъаъ-ча 24 центнер ьаъкхаъна метте.

«Джалка» ялаъ совхозо спецнастеъна ціара а хьаъъаъ бац лаъттаъна хий дехкаъ. ялаъ ъоъъа лаъта хиннаъоъъаъ а гектара ъаъ дедаъу гурьъъа ялаъаъ ідоъуъдаъоъна лаъттаъна хий дилларгІ цаъ.

Уж шера тІоъаъ чуйийнийн хиннаъъа хий дилла ъоъъа деъ района боахаъаъ: гурьъъа ъаъъаъ ъоъъаъ культураш ідоъуъдаъоъна лаъттаъна.

М. ХАТУЕВ,
Шалинсийн орсийн ъаъъаъ участка инженер.

Ишта болх бе мегаргбац

Наъсарен районе «Экаженский» совхозе СурхотІаъра отделене сийлое йолаъ ваъъаъ темпаъ ъоъъа я. Доакъара кийчо ъаъ график тоъъаъ. Совхоза сайна Іаъна ъаъна доакъаъ ъаъ тъъар ъъеъаъ болаъ да. ХІаъна этта хьаъ сатийна ваъІа йиш йолаъ дан, цхьаъбаъкІа, отделене кулгаъхой, партийнийн организацийн дукха сагота болчоъ тара дан гІулаъъ.

Хьаъарзаъ ийй цхьа масаъ: 30 августе. Хоъа, ваъІа малх хьежаъ ца. Тхо ца совхозо СурхотІаъра отделене тракторийн-ходлоеъеъ бригаде. Бригаде ІІаъолаъна хаъна тхона хетар бригаде механизаторийта деъкъаъна дан ялаъна кийчдеш йоаъна ъоъар мара саг хуъгаъ. ЦхьаъбаъкІа, тхона бІоъгаъйна суът хьаъа бесса дар: сийна коа мугІаъъ хьаъъастаъ латтаъ ъоъъаъ автомашина, ъаъна хуъта ъаъна йоаъ ъаъ силос чуъъа агрегат латтаъ.

Сийлое ІІаъчуъаъ тхо. Са тесса-на деъ ъхаъна хиъа бесаъ болу ъоъ-ферам сийтийна ялаъ туъ ваГІар. ДухьаъгІа ваъаъ Грозненерга № 4 йолчи АТХ командировка ваъъаъ шоферан ба.

Тхо редаъцера ъаъхьаъга хийча лаътъа болабелаър шоферан:

— ІІаъййта сахьаъ доаъаъ лаът, — йоаъ шофера Шовлаъкон Виктория, — тахан цхьаъна а рейс яьъи сийл. Іийрийна ъоъа болу бен ян ъаъъаъна силос чуъъа комбайн. ЦаІ ехьа хьаъжийй ахай тІа латтаъ я, хІаъта шоферашца ъъъаъна бригада стане лаът.

— Йайда ваъаъ сонийн ъаъчаъьаъ ъхъаъна ъе хуъгаъ хетаъ ца тхо силос ъоъа ъаъна ваъаъ, — аъъаъ шофера Юнусов Мурат.

Уж зийнаъъа ъеъаъна ъоъаъаъъаъ тхона упрааъаъъаъ ъоъ. Тоъъаъ а ъоъъаъ ъоъ. Аъъаъ а. Ваъаъ ваъаъ уж зийнаъъа ъеъ сахьаъ ваъъа а. ХІаъта шоферашца ъеъаъъ хьаъна арабаъъаъ ъхъаъна. Тахана мара ъоъаъъаъъаъ цхьа стрегаъ ваъъ ба, хІаъта шоферашца ъеъаъ ъхъаъна ъъъаъ ъъъаъ ъъъаъ

ШУН ДЕКХАР, ДАЙ-НОАНОЙ!

Вай республике 233 заар сонгіа бер уих шера 1-ча сентябре школай паргаш тіа шиі-шиі моттиг хьа а лаьцна дешна Іохьаймаз, Хьалхаріа дешна дьеіга а уих шера дуухьашца дешдаха а дуоха бераш да республике.

Коммунистически партеи Советски правительствах, Іалин Іосийф и вай бераш хьажьаве, оамаз, Іалинан пІоарта Іоьмадь, вайна гІулаьцкан доахьаш, ахьхьетна чІоаріа чера а ноай са саина Дьаде сеин а хуттолаш хьалхоаріа.

Іалькьате іоькка, бетиноаьлаш, хьа, цІьхьаьчІа, сиВолгъа декхар да кьона чІеІье коммунистически сакдуам болаш хьалхеаіна. Ц1 ловорІаьнера деахаре доькка хьажьчІаІоІ бераш Іалитра ноаноотта а.

Исхьа тайп-райтарча моттиг-карча школашца бераштте ХьасІан тесьхьа совгІа ну доьхкьаш а дуоьхьа бераш да ловаш а сайна ледеш та чІьадоІаш хІаьмаш дуьшдерзе да туьх статьи тІа.

ЦІьхьаьчІа а да-чаьна хуттолаш ноай бер дуоха ца дешна, ин дика хьалкаІІІа, цунах мехка а маьта а маьхьа вагрогаьнан дика саг хІаьна хоза да хеташ. ЦІьхьаьчІа, цунах іоькчаш бац. Шоай бераш шиіта дика хьалкхедера хІаьмгга доІча хьна дешо парца кіетама доІх кошта ба бена, парца ду Іоьмадо дела доькьошца хоши хіна беза зай-ноаной.

Ц1 дешна лаьмаг уІІІа а оаі, шоай берий хьгаріоьцца кастместа дагі а боаіаш, ин доькдаг дикагІа кхоаннаьгуттоьна ловьхьаш лохаш а лелаіеш а ба ноай дуьхьа а дуоьхьгІа бола ноай-ноаной.

ТІехьаріа ноаштте а ноай Іалькенна а маьхьа доьмодоІча хьдаіна чІаІоьшкам ца беза. Ц1 дуьхьа Іалхоно таІаш дешаргхошта чІаІоьшла дешхаг. Ц1 дуьхьа дальта-ловоноа хьдаіна чІаІоьшкам ХьатІаІе беза берий дешаргг бала. Кіара, бетта цІьхьа шоіле ту а вітта, хьхьарочуца дагадьла, шоай бера минта деш хьаьца мукъаьдаціна цІьхьаьчІа а да-чаьна хуттолаш. цІьхьаьчІа, ин ца а доьш, кІаьнчетаІ ктайІаьчІа а шоіле а ца боьлаьш, дикьаьча тера шоай берашца ноаштта деш а ца хьоьшаш, дешарга тІу чІаьхьлоаІаьчІа хана, ноай бер лаьхьчьаьрча кІаьсс дІаьчу на лоьлаш дисачуг чІеІьаьгІа болх цІьаьбоІа зай-ноаной, «ала а биіла а ДІаьчІаьшкга - тхьа бера», — аьлв хьхьароччагІара лела. Ин чІеІьа хуг.

Цунах хуттолаьчу ВІалла хьисаі а ца деш, цхьаьнаьбоІча дьаьна-ноаноотта, цхьа доьдаш боаца хьна парца лайтар дуьхьа а а цІьхьаьчІа бетьаьш доьдаш а дешдаг тера доьх ноай бераш. Ин вІалла мегарогаьнан, дешара чІоаріа ца доьлаш гІулаьгг дешдаха а дуоха бераш да республике.

Коммунистически партеи Советски правительствах, Іалин Іосийф и вай бераш хьажьаве, оамаз, Іалинан пІоарта Іоьмадь, вайна гІулаьцкан доахьаш, ахьхьетна чІоаріа ца доьлаш гІулаьгг дешдаха а дуоха бераш да республике.

Міаіуьхьа іоькка, бетиноаьлаш, хьа, цІьхьаьчІа, сиВолгъа декхар да кьона чІеІье коммунистически сакдуам болаш хьалхеаіна. Ц1 ловорІаьнера деахаре доькка хьажьчІаІоІ бераш Іалитра уІІІаш я. Бераштте дешар а, хоза оамаазаш, вай гІулаьгг а Іоьмадеш геттара дуьхьа хьажьаг шиіла, хьхьарочца, цІьхьаьчІа, зайноаной мукъаьдоаІаш а ман ин ВолгаІ-Шоіле зайнатъ-бус 4—5 сахьат мана ца доьхкьаш, ноаш ман Іоьла ца хьаьнна-ноаноотта, нар доьлаш чІІІаьна ма ІІІоІ бераш!

Цаьна, школера заттеі еІаьнна, доьІоьдаьнна чера іоьлаІІІа классе дешна аріа Іиіінг. Ин аьмна ІІІаІарг ше хьатІІІоьхьаьлаьсьа а, сен ІІІаІарг хьарг сибрадьаьнна доьаіа ІІІаргаш ІІІаьнаьгаьа ІІІа а ноькта: «Іаьнн, ца тхьон «ихьнъ ІІІьхьаІ», — аьлар ц1. ІІІайна а ціуах боькка кхаъ хиннілера, ше а цунах доькхаІ дагІа дІаьхьонтара моттеі, хьмнеті ІІІиІІІагахьа ІІІа а на хьожаг, «ДІаьхьа ІІІаьхьаьхь, цунах ду ду доьхьаьр хьоу, — аьлар наьнс. Іаьнна тІоьаьІІІна хиннІІІа ІІІиІІІа дог чІоаріа тохадаш ну ІІІиІІІа лемаьна. Ноькка ІІІаьх еІлар ша ІІІиІІІаг ІІІаьнеш ноькъе. ТІехьаріа ІІІиІІІа доргаьларіаш ціий загардар ІІІаьнга ІІІаІуьнца, цунна дагаьна.

Цьха ца ІІІьха, ІІІиІІІг ІІІоькхаріа хиннача ІІІаьнна. ІІІаьхьа ІІІеІлелер ца: «ВІаьнаІ, ду дагаьо ІІІунна? ду ІІІиІІІа-іоьл согаьа? ШоІІ загарІІІар ІІІаьлла ІІІьхьаІІІаьн ІІІичаІ іа-ма».

Да-чаьна шоай берий дагара хоіна ца хилча ІІІиІІІ хуттаьн, дика ІІІаьмаьхьаІ а ІІІоьлаьш, ІІІиІІІаьсьа ІІІаьмаьа уІІІ ІІІьхьаІІІеде. Бера эгтара ГаргаІІІа ца: «ВІаьнаІ, ду дагаьо ІІІунна? ду ІІІиІІІа-іоьл согаьа? ШоІІ загарІІІар ІІІаьлла ІІІьхьаІІІаьн ІІІичаІ іа-ма». Ц1ушхьа ІІІьхьаьсьа ІІІаьна дешхарІІІа а ІІІоІ бера ІІІиІІІа ІІІаьнаьгаьа ІІІа а ІІІоьлаьш, ІІІиІІІаьсьа ІІІаьмаьа уІІІ ІІІьхьаІІІеде. Бера эгтара ГаргаІІІа ца: «ВІаьнаІ, ду дагаьо ІІІунна? ду ІІІиІІІа-іоьл согаьа? ШоІІ загарІІІар ІІІаьлла ІІІьхьаІІІаьн ІІІичаІ іа-ма».

Міаіуьхьа іоькка ІІІ ІІІуІІІаьн ІІІьхьаІІІаьн ІІІиІІІаьсьа ІІІаьмаь